

İÇİNDEKİLER

Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları: Ders Kitabı*, Bursa, Ekin, 11. Baskı, 2019, XVI+512 s.

Bölüm 1

ANAYASA HUKUKUNUN BİLGİ KAYNAKLARI

I. Anayasalar	1
A. Türk Anayasaları	1
B. Yabancı Anayasalar	2
II. Anayasa Mahkemeleri Kararları	3
III. Bilimsel Eserler	6
A. Genel Eserler	6
1. Türkiye’de.....6; 2. Fransa’da.... 7; 3. A.B.D.’de..... 9; 4. İngiltere’de,	10
5. Karşılaştırmalı Anayasa Hukuku.....10; 6. Karşılaştırmalı Politika ve Devlet Sistemleri	11
B. Monografiler.....	11
C. Makaleler: Dergiler (Sürelî Yayınlar).....	12
1. Türkçe	12;
2. Fransızca	13;
3. İngilizce.....	14
III. İnternet Kaynakları	14
1. Türkçe.....	14;
2. Yabancı Dilde.....	15
IV. Kaynak Arama ve Temin Etme	15

Bölüm 2

ANAYASA HUKUKU

(Tanımı, Konusu, Kısımları, Yaklaşım Biçimleri,
Diğer Dallar ile İlişkisi, Tarihsel Gelişimi, vs.)

I. Terminoloji	20
A. “Anayasa” Terimi	20
B. “Anayasa Hukuku” Terimi	21
II. Anayasa Hukukunun Tanımı, Konusu ve Kısımları	22
A. Tanımı.....	22
B. Konusu	22
C. Anayasa Hukukunun Kısımları	22
1. Anayasa Hukukunun Genel Teorisi	22
2. Türk Anayasa Hukuku	23
III. Anayasa Hukukunda Yaklaşım Biçimleri.....	25
A. Tarihi Yaklaşım	25
B. Felsefi Yaklaşım	25
C. Sosyolojik Yaklaşım	25
D. Hukukî Yaklaşım.....	26
Sonuç: Münhasıran Hukukî Yaklaşım yahut Anayasa Hukukunun “Saf” Teorisi.....	27
IV. Anayasa Hukuku ile Siyasal Bilim, Siyasal Felsefe ve Siyasal Tarih Arasındaki İlişki ..	28
A. Anayasa Hukuku - Siyasal Bilim	28
B. Anayasa Hukuku - Siyasal Felsefe	30
B. Anayasa Hukuku - Siyasal Tarih	30
V. Anayasa Hukuku ile Hukukun Diğer Dallarını Arasındaki İlişkiler	31
Hukukun Diğer Dallarının Anayasallaşması	33
VI. Anayasa Hukukunun Tarihsel Gelişimi	34
A. Fransa’da	34
1. Birinci Dönem: Anayasa Hukukunun Klasik Teorisi	35
2. İkinci Dönem: Anayasa Hukukunda Siyasal Bilim Yaklaşımı	37
3. Üçüncü Dönem: Yeni Anayasa Hukuku	38
B. Türkiye’de	41
VII. Niçin Anayasa Hukukunu Öğrenmek Gerekli?	44

Bölüm 3

ANAYASA KAVRAMI

I. Anayasa Kavramının Tanımı	47
A. Anayasa, Hukuk Kurallarından Oluşur.....	47
B. Anayasa, Anayasal Nitelikteki Hukuk Kurallarından Oluşur	49
1. Maddî Kriter: Maddî Anlamda Anayasa Tanımı.....	49
2. Şeklî Kriter: Şeklî Anlamda Anayasa Tanımı	49
3. Hangisi Doğru?	50
II. Anayasa Türleri	52
A. Yazılı Anayasa–Yazısız Anayasa Ayrımı.....	52
1. Yazılı Anayasa.....	52
2. Yazısız Anayasa (Teamüli Anayasa)	52
B. Yumuşak Anayasa - Katı Anayasa Ayrımı	58
1. Yumuşak Anayasa	59
2. Katı Anayasa.....	59
III. Anayasaların İçerikleri.....	63
A. Başlangıç.....	64
B. Temel İlkeler (Genel hükümler).....	65
C. Temel Hak ve Hürriyetler.....	67
E. Devletin Temel Organları	68
F. Diğer Hükümler	68
G. Anayasanın Değiştirilmesi.....	69
IV. Anayasacılık Hareketleri.....	68
V. Bazı Ek Kavram ve Sorunlar	73
A. Anayasaüstünlük Sorunu.....	74
B. Anayasa Normları Arasında Hiyerarşi Sorunu.....	75
C. Uluslararası Hukuk Normlarının Anayasaüstünlüğü sorunu	76
D. Anayasanın Ruhu Sorunu	79
E. Anayasal Teamüllerin Geçerliliği Sorunu	79
1. Anayasal Teamüllerin Tanımı	80
2. Anayasal Teamüllerin Hukukî Değeri Sorunu	81
a) Yazısız Anayasa Sisteminde 81;	
b) Yazılı Anayasa Sisteminde.....	81

Bölüm 4

YORUM

I. Yorumun Tanımı.....	84
II. Yorum Yöntemleri	87
A. Lafzî Yorum (Deyimsel Yorum, Gramatikal Yorum) Yöntemi	87
B. Tarihî Yorum Yöntemi.....	87
C. Sistematik Yorum Yöntemi	88
D. Teleolojik (Gaî, Amaçsal, Fonksiyonel) Yorum Yöntemi	89
III. Yorumda Kullanılan Çeşitli Mantık Kuralları.....	90
A. Kıyas (<i>Argumentum a simili</i>).....	90
B. Aksiyel Kanıt (Mefhum-u Muhalefet, <i>Argumentum a contrario</i>).....	91
C. Evleviyet (Öncelik, <i>Argumentum a fortiori</i>).....	92
IV. Çeşitli Yorum İlkeleri	93
1. <i>Interpretatio cessat in claris</i> (Açıklık Durumunda Yorum Yapılmaz)	93
2. <i>A verbis legis non est recedendum</i> (Kanunun Sözünden Uzaklaşılmalıdır).....	93
3. İstisna, Kaideyi Koyan Makam Tarafından Konulabilir.....	94
4. Yorum Yoluyla İstisna Üretilemez	94
5. <i>Exceptiones sunt strictissimae interpretationis</i> (İstisnalar Dar Yorumlanırlar).....	95
6. Anayasal Organların Yetkisiz Olması Asıl, Yetkili Olmaları ise İstisnadır	95
7. <i>Potestas stricte interpretatur</i> (Yetkiler Dar Yorumlanırlar)	97

8. Yetki Dar, Hürriyet Geniş Yorumlanır.....	97
9. Hürriyet Asıl, Sınırlama İstisnadır; Hürriyet Geniş, Sınırlama Dar Yorumlanır	98
10. Sayılmış Yetkiler Dar, Bakiye Yetkiler Geniş Yoruma Tâbi Tutulur.....	98
11. <i>Abrogata lege abrogante non reviviscit lex abrogata</i> (İlga Eden Kanunu İlga Etmek, İlga Edilmiş Kanuna Hayat Vermez).....	99

Bölüm 5

KURUCU İKTİDAR:

ANAYASALARIN YAPILMASI VE DEĞİŞTİRİLMESİ

I. Genel Olarak.....	102
II. Aslı Kurucu İktidar: Anayasaların Yapılması	104
A. Aslı Kurucu İktidarın Ortaya Çıkış Halleri.....	104
B. Aslı Kurucu İktidarın Sahibi.....	105
C. Aslı Kurucu İktidarın Özellikleri	106
D. Aslı Kurucu İktidarın Biçimleri: Anayasa Yapma Usûlleri	106
1. Monarşik Usûller.....107; a) Ferman.....107; b) Misak.....	108
2. Demokratik Usûller...109; a) Kurucu Meclis..110; b) Kurucu Referandum.....	112
III. Tali Kurucu İktidar: Anayasaların Değiştirilmesi	114
A. Anayasa Değişikliği Kavramı	115
1. Anayasa Değişikliği Nedir?.....	115
2. Anayasanın Bütünüyle Değiştirilmesi Anayasa Değişikliği midir? (Tali Kurucu İktidar Anayasayı Bütünüyle Değiştirebilir mi?).....	115
3. Anayasa Değişikliğinin Metin İtibarıyla Biçimleri.....	116
B. Anayasaların Değiştirilmesi İhtiyacı (Tali Kurucu İktidarın Gerekliliği).....	117
C. Tali Kurucu İktidarın Sahibi	117
D. Tali Kurucu İktidarın Özellikleri	117
E. Tali Kurucu İktidarın Sınırları.....	118
1. Maddî (İçeriksel) Sınırlar.....	118
a) Çeşitleri (Maddî Sınırlara Örnekler)	118
b) Maddî Sınırlara İlişkin Çeşitli Sorunlar	119
aa) Maddî Sınırların Bağlayıcılığı ve Müeyyidesi Meselesi	119
bb) Değiştirme Yasakları Aşılabilir mi?.....	120
cc) Anayasa Değişikliği Usûlünü Düzenleyen Anayasa Maddesi, Anayasa Değişikliği Usûlüyle Değiştirilebilir mi?.....	121
dd) Anayasada Öngörülenlerin Dışında Maddî Sınır Yoktur.....	121
2. Zamansal Sınırlar.....	121
3. Biçimsel Sınırlar.....	122
F. Tali Kurucu İktidarın Biçimleri: Anayasayı Değiştirme Usûlleri.....	122
1. Teklif Safhası.....123; 2. Karar Safhası.....124; 3. Onay Safhası.....	127
Anayasa Değişikliklerinin Yargısal Denetimi Sorunu	130
Tali Kurucu İktidar Konusunda Sonuç ve Tanım	130
IV. Fonksiyonları Bakımından Aslı Kurucu İktidar ile Tali Kurucu İktidar Arasında Özdeşlik... 130	

Bölüm 6

DEVLET KAVRAMI

I. "Devlet" Terimi	133
II. Devlet Kavramının Tanımı	133
III. Devletlerin Kurulması.....	136
IV. Devletlerin Sona Ermesi	137
V. Devletin Hukukî Kişiliği İlkesi.....	137
A. Devlete Tüzel Kişilik Tanınmasının Tarihsel Sebebi	138
B. Devlete Hukukî Kişilik Tanınmasından Kaynaklanan Sonuçlar.....	138
1. Siyasî Sonuç: İktidarın Kişiselleşmesinin Önlenmesi.....	139

2. Hukukî Sonuçlar	139
VI. Devletin Devamlılığı İlkesi	140
1. Uluslararası Andlaşmaların Devamlılığı İlkesi.....	140
2. Hukukun Devamlılığı İlkesi	141
3. Boçların Devamlılığı İlkesi	141
4. Kamu Alacaklarının Devamlılığı İlkesi	141
VII. Devletin Faaliyet Alanı.....	142
A. Liberal Görüş.....	142
B. Müdahaleci Görüşler.....	142
VIII. Devletin Kökeni Hakkında Teoriler	143
A. Aile Teorisi	143
B. Biyolojik Teori	145
C. Kuvvet ve Mücadele Teorisi.....	146
D. Ekonomik Teori: Marksist Devlet Teorisi.....	148
E. Devletin Kaynağını İnsan Aklına ve İradesine Dayandıran Teori: Sosyal Sözleşme Teorisi	151
1. Thomas Hobbes.....151; 2. John Locke.....152; 3. Jean-Jacques Rousseau.....	153
4. Sosyal Sözleşme Teorilerinin Eleştirisi	154

Bölüm 7

DEVLETİN UNSURLARI: MİLLET, ÜLKE, EGEMENLİK

I. Devletin Beşerî Unsuru: Millet	155
A. Objektif Millet Anlayışı	156
B. Sübjektif Millet Anlayışı	157
II. Devletin Toprak Unsuru: Ülke.....	159
III. Devletin İktidar Unsuru: Egemenlik	162
A. Egemenliğin Değişik Anlamları.....	163
1. Dış Egemenlik: Devletlerin Bağımsızlığı İlkesi.....	163
2. İç Egemenlik	164
B. Egemenliğin Sahibi Konusunda Teoriler	165
1. Teokratik Egemenlik Teorileri	165
a) Doğaüstü İlahî Hukuk Doktrini	166
b) Providansiyel İlahî Hukuk Doktrini.....	166
2. Demokratik Egemenlik Teorileri	166
a) Millî Egemenlik Teorisi.....	167
b) Halk Egemenliği Teorisi.....	169
Demokratik Egemenlik Teorilerinin Eleştirisi	171

Bölüm 8

DEVLET ŞEKİLLERİ I: MONARŞİ VE CUMHURİYET

I. Monarşi	173
A. Saltanat Hakların Sınırlanmasına Göre Monarşi Çeşitleri	173
1. Mutlak Monarşi	174
2. Meşrutî Monarşi	174
B. Hükümdarın Tahta Geçiş Biçimine Göre Monarşi Çeşitleri.....	175
1. İrsî Monarşiler	175
2. Seçimli Monarşiler	179
II. Cumhuriyet.....	180
A. Dar Anlamda Tanım: Cumhuriyet Monarşinin Tersidir.....	180
B. Geniş Anlamda Tanım: “Cumhuriyet = Demokrasi”.....	181
C. Hangi Anlayış Doğru: Ampirik Veriler	181

Bölüm 9
DEVLET ŞEKİLLERİ II:
ÜNİTER DEVLET-BİLEŞİK DEVLET

I. Üniter Devlet	184
A. Tanım.....	184
1. Devletin Unsurlarında Teklik	185
2. Devletin Organlarında ve Yetkilerinde Teklik.....	186
B. Üniter Devletin İdarî Teşkilatı	186
1. Üniter Devletin Merkezî İdaresi: Başkent Teşkilâtı ve Taşra Teşkilâtı	187
2. Üniter Devlette Yerel Yönetimler	188
II. Bileşik Devlet	789
A. Devlet Birlikleri.....	190
1. Şahsî Birlik	190
2. Hakikî Birlik	190
B. Devlet Toplulukları	191
1. Konfederasyon	191
2. Federasyon (Federal Devlet)	193
a) Tanımı	193
b) Federasyon - Konfederasyon Karşılaştırması	194
c) Federal Devlet - Üniter Devlet Karşılaştırması.....	196

Bölüm 10
FEDERASYON (FEDERAL DEVLET)

I. Genel Olarak.....	198
II. Federasyonun Devlet Yapısı.....	199
A. Federal Devlet	200
1. Federal Devletin Millet, Ülke ve Egemenlik Unsurları	201
2. Federal Devletin Yasama, Yürütme ve Yargı Organları.....	201
B. Federe Devletler.....	204
III. Federasyonun Hukuk Düzeni: Federal ve Federe Hukuk Düzenleri ve Bunların Arasındaki İlişkiler	205
IV. Federal Devlet ile Federe Devletler Arasında Yetki Paylaşımı	206
A. Yetki Paylaşımı Yazılı ve Katı Bir Anayasayla Yapılmış Olmalıdır	207
Federalizmde Yetki Bölüşümü Usûlü	208
1. Federal Devletin Yetkilerini Sayma	208
2. Federe Devletlerin Yetkilerini Sayma	208
B. Anayasanın Değiştirilmesine Federe Devletler de Katılmalıdır	209
C. Yetki Uyuşmazlıklarının Yargısal Çözüm Yolu Olmalıdır: Federal Yüksek Mahkemenin Gerekliliği	210
V. Federasyonların Kurulması (1. Birleşme, 2. Ayrılma Yoluyla).....	211
VI. Korporatif Federalizm.....	212
VII. Federalizmin Değerlendirilmesi	214
VIII. Bölgesel Devlet.....	215
A. Bölgesel Devlet-Üniter Devlet Karşılaştırması	215
B. Bölgesel Devlet-Federasyon Karşılaştırması	215

Bölüm 11
HÜKÛMET SİSTEMLERİ

I. Kuvvetler Ayrılığı Teorisi.....	217
A. Locke	218
B. Montesquieu	219
C. Kuvvetler Ayrılığı Teorisine Yöneltilen Eleştiriler	221
Hükûmet Sistemlerinin Tasnifi.....	223

I. Kuvvetler Birliği Sistemleri	223
A. Yürütme Organında Birleşme	223
1. Mutlak Monarşi	223
2. Diktatörlük	224
B. Yasama Organında Birleşme: Meclis Hükümeti	225
II. Kuvvetler Ayrılığı Sistemleri	230
A. Sert Kuvvetler Ayrılığı: Başkanlık Hükümet Sistemi	230
1. Asli Özellikler	231
2. Tali Özellikler	233
3. Başkanlık Sisteminde Karşılıklı Etkileşim Araçları	235
4. Değerlendirme: Başkanlık Sisteminin Güçlü ve Zayıf Yanları	238
5. Yarı-Başkanlık Sistemi	241
B. Yumuşak Kuvvetler Ayrılığı: Parlâmenter Hükümet Sistemi	242
1. Asli Özellikler	243
2. Tali Özellikler	246
3. Parlâmenter Hükümet Sistemlerinde Karşılıklı Etkileşim Araçları	247
4. Değerlendirme: Parlâmenter Sistemin Güçlü ve Zayıf Yanları	248
5. Rasyonelleştirilmiş Parlâmentarizm	255

Bölüm 12 DEMOKRASİ KAVRAMI

I. Demokrasi Teorileri	258
A. Normatif Demokrasi Teorisi	258
B. Ampirik Demokrasi Teorisi	259
II. Demokrasilerin “Gri Bölgesi”: Melez rejimler	261
A. Delegasyoncu Demokrasiler	262
B. Yarışmacı Otoriterizm	262
C. Popülist Rejimler	263
III. Demokrasi Anlayışları	264
A. Çoğunlukçu Demokrasi Anlayışı	265
B. Çoğulcu Demokrasi Anlayışı	266
IV. Demokrasi Modelleri	269
A. Çoğunlukçu Demokrasi Modeli (Westminster Modeli)	270
B. Uzlaşmacı Demokrasi Modeli	271

Bölüm 13 EGEMENLİĞİN KULLANILMASI BAKIMINDAN DEMOKRASİ TİPLERİ DOĞRUDAN, TEMSİLİ VE YARI-DOĞRUDAN DEMOKRASİ

I. Doğrudan Demokrasi	273
A. Tanımı	273
B. Örnekler: 1. Eski Yunan: <i>Ekklesia</i>273; 2. İsviçre: <i>Landsgemeinde</i>	274
C. Teorik Kökeni: Halk Egemenliği Teorisi ve Egemenliğin Devredilmezliği Kuramı ..	277
II. Temsili Demokrasi	278
A. Genel Olarak	278
B. Temsil Kavramı	279
C. Emredici Vekâlet teorisi	281
D. Temsili Vekâlet Teorisi	284
III. Yarı-Doğrudan Demokrasi	289
A. Yarı-Doğrudan Demokrasinin Tanımı	289
B. Yarı-Doğrudan Demokrasinin Araçları	289
1. Referandum	289
a) Yapılış Zamanı Bakımından	290;
b) Bağlayıcılığı Bakımından	290
c) Başvuruluşu Bakımından	291;
d) Konuları Bakımından	292

2. Halk Vetosu	293
3. Halk Teşebbüsü	293
4. Temsilcilerin Azlı	294
C. Yarı-Doğrudan Demokrasinin Değerlendirilmesi.....	296
1. Yarı-Doğrudan Demokrasinin Lehine Olan Görüşler.....	296
2. Yarı-Doğrudan Demokrasinin Aleyhine Olan Görüşler	296

Bölüm 14 SEÇİMLER

I. Oy Hakkı	298
A. Bazı Kavramlar	299
B. Oy Hakkının Şartları	300
C. Oy Hakkının İlkeleri	302
1. Genel Oy İlkesi	302
Genel Oy İlkesinin Tersi: Kısıtlı Oy	303
2. Eşit Oy İlkesi	305
Eşit Oyun Tersi: Çoğul Oy	305
3. Tek Dereceli Seçim veya Doğrudan Oy İlkesi	306
4. Bireysel Oy İlkesi	307
5. Kişisel Oy İlkesi	308
6. Gizli Oy İlkesi.....	309
7. Mecburî Oy veya İhtiyarî Oy İlkeleri.....	310
8. Serbest Oy veya Seçimlerin Serbestliği İlkesi.....	312
9. Açık Sayım ve Döküm İlkesi.....	312
10. Seçim Uyuşmazlıklarının Yargısal Çözümü İlkesi	313
a) Seçim Uyuşmazlıklarının Siyasal Çözümü Sistemi.....	313
b) Seçim Uyuşmazlıklarının Yargısal Çözümü Sistemi	314
II. Seçim Sistemleri	315
A. Çoğunluk Sistemi	316
1. Tek-Turlu Çoğunluk Sistemi	316
a) Tek-İsimli Tek-Turlu Çoğunluk Sistemi	316
b) Listeli Tek-Turlu Çoğunluk Sistemi.....	317
2. İki-Turlu Çoğunluk Sistemi.....	318
a) Tek-İsimli İki-Turlu Çoğunluk Sistemi	318
b) Listeli İki-Turlu Çoğunluk Sistemi.....	318
B. Nispi Temsil Sistemi	319
1. Ulusal Düzeyde Nispi Temsil	320
2. Seçim Çevresi Düzeyinde Nispi Temsil	321
a) En Büyük Artık Usûlü	322
b) En Kuvvetli Ortalama Usûlü	322
c) Millî Bakiye (Ulusal Artık) Sistemi.....	323
d) D'Hondt Usûlü	323
- Nispi Temsil Sisteminde Liste Çeşitleri	324
- Nispi Temsil Sisteminde Seçim Barajları.....	326
EK: Seçim Sistemlerinin Değerlendirilmesi.....	327

Bölüm 15 YASAMA

I. Yasama Organı.....	329
A. Genel Olarak	329
B. İngiltere'de Parlâmentonun Doğuşu ve Gelişmesi.....	330
C. Parlâmentoların Yapısı: Tek-Meclisi ve İki-Meclisli Parlâmentolar.....	336
D. Parlâmento Üyeliği (Seçimi ve Hukukî Statüsü).....	340
E. Parlâmentoların İç Yapısı ve Çalışma Düzeni.....	342

II. Yasama Fonksiyonu	345
A. Yasama Fonksiyonunun Tanımı ve Diğer Devlet Fonksiyonlarından Ayrılması.....	345
1. Maddî Kriter	345
2. Organik Kriter	348
B. Yasama İşlemleri	349
1. Yasama İşleminin Tanımı	350
2. Yasama İşlemlerinin Türleri: Parlâmento Kararı ve Kanun	351
C. Yasama Fonksiyonunun Özellikleri	356
1. Yasama Yetkisinin Genelliği	356
2. Yasama Yetkisinin Asıflığı	357
3. Yasama Yetkisinin Devredilmezliği	358
D. Parlâmentoların Görev ve Yetkileri	358

Bölüm 16 YÜRÜTME

I. Yürütme Organı	359
A. Başkanlık Sistemlerinde Yürütme Organı: Başkan	360
B. Parlâmenter Sistemlerde Yürütme Organı	361
1. Devlet Başkanı	361
a) Monarşilerde Devlet Başkanları: Krallar	362
b) Cumhuriyetlerde Devlet Başkanları: Cumhurbaşkanları	362
c) Devlet Başkanlarının Sorumluluğu ve Sorumsuzluğu	364
aa) Siyasal Sorumsuzluğu. . .364; bb) Cezaî Sorumluluğu ve Sorumsuzluğu	364
cc) Hukukî Sorumluluğu	365
d) Devlet Başkanlarının Görev ve Yetkileri	366
e) Parlâmenter Sistemlerde Devlet Başkanının Yetkilerini Kullanabilmesinin Şartı: Karşı-İmza Kuralı	367
2. Hükümet	368
a) Bakanlar Kurulu	368
b) Başbakan	369
c) Bakanlar	370
II. Yürütme Fonksiyonu	372
A. Yürütme Fonksiyonunun Tanımı ve Diğer Devlet Fonksiyonlarından Ayrılması	372
B. Yürütme İşlemleri	373
C. Yürütme Fonksiyonunun Özellikleri	374
1. Kanuna Dayanma: Yürütme Fonksiyonunun “ <i>Secundum Legem</i> ” Niteliği	374
2. Kanuna Aykırı Olmama: Yürütme Fonksiyonunun “ <i>Intra Legem</i> ” Niteliği	375
3. Yürütme Fonksiyonunun Alanı	375
D. Yürütme Organının Düzenleyici İşlemleri	376
E. Olağanüstü Yönetim Usûlleri	378

Bölüm 17 YARGI

I. Yargı Fonksiyonu (Fonksiyonel Anlamda Yargı)	385
A. Yargı Fonksiyonunun Tanımı	385
1. Yargı Fonksiyonunun Maddî Açından Tanımlanması (Maddî Kriter)	386
2. Yargı Fonksiyonunun Organik Açından Tanımlanması (Organik Kriter)	388
3. Maddî ve Organik Kriterlerin Birlikte Kullanılması	388
B. Yargılama Yetkisi	389
II. Yargı Organı (Organik Anlamda Yargı)	390
A. Yargı Organının Tanımı ve diğer devlet organlarından ayrılması	390
1. Fonksiyonel (İşlevsel) Açından Yargı Organı Tanımı	390
2. Yapısal Açından Yargı Organının Tanımı	391
Yargı Fonksiyonu ve Organının Tanımı Konusunda Sonuç	393

B. Hâkim Kavramı	393
1. Hâkim Kavramının Tanımı	394
2. Tabii (Kanunî, Olağan) Hâkim İlkesi	395
3. Hâkimlerin Bağımsızlığı	395
4. Hâkimlik Teminatı	396
5. Hâkimlerin Atanması ve Özlük İşleri	397
a) Birinci Sistem: Yürütme Organının Yetkili Olması	397
a) İkinci Sistem: Hakimler Yüksek Kurulu Kurulması	398

Bölüm 18

TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER

I. Kavramlar	400
II. Temel Hak ve Hürriyetlerin Tarihsel ve Düşünsel Gelişimi	403
A. Eski Çağda Temel Hak ve Hürriyetlerin Gelişimi	403
B. Orta Çağda Temel Hak ve Hürriyetlerin Gelişimi	404
C. Mutlak Monarşiler Devrinde Hürriyetlerin Gelişimi	406
D. 17 ve 18'inci Yüzyıllarda Tabii Hukuk Akımı (Tabii Hak Doktrini)	406
E. Ferdiyetçi Doktrin	408
III. Hürriyet Karinesi: "Hürriyet Asıldır"	409
IV. Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınıflandırılması	411
A. Jellinek'in Sınıflandırması	411
B. Ortaya Çıkış Sıralarına Göre Tasnif	412
C. Diğer Tasnifler	412
V. Temel Hak ve Hürriyetlerin Anayasalarda Düzenlenmesi	413
VI. Temel Hak ve Hürriyetlerin Özneleri	415
VII. Temel Hak ve Hürriyetlerin Yükümlülere ("Muhatapları")	416
- Temel Hakların Dikey ve Yatay Etkisi Meselesi	417
VIII. Temel Hak ve Hürriyetlerin Kullanılmasında Sistemler	418
IX. Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması	419
A. Olağan Dönemlerde Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlandırılması Sistemi	420
B. Olağanüstü Yönetim Usullerinde Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlandırılması	424
X. Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması	428
A. İç Koruma	428
B. Uluslararası Koruma	430
1. Birleşmiş Milletler Çerçevesinde İnsan Haklarının Korunması	430
2. Avrupa Konseyi Çerçevesinde İnsan Haklarının Korunması: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi	431
a) Sözleşmenin Kapsamı (Koruduğu Haklar)	431
b) AIHS'İN Kurduğu Organ: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi	432
c) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Başvuru Çeşitleri	433
d) Bireysel Başvuruların İncelenmesi Usulü	434
e) AIHM Hükümlerinin Yerine Getirilmesi ve Bunun Denetlenmesi	436

Bölüm 19

KANUNLARIN ANAYASAYA UYGUNLUK DENETİMİ: ANAYASA YARGISI

I. Genel Olarak	438
A. Anayasa Yargısı ve Anayasa Mahkemesi Kavramları	438
B. Anayasa Yargısının Varlık Nedeni	439
C. Anayasa Yargısının Ön Koşulları: Yazılı ve Katı Anayasa	440
D. Anayasa Yargısının Varlık Koşulu: Anayasa Tarafından Öngörülmesi	441
E. Anayasa Yargısının Tarihsel olarak Ortaya Çıkışı	444
II. Anayasa Mahkemelerinin Yapıları (Üyelerin Sayısı, Görev süresi ve Seçilmeleri)	445
III. Anayasa Yargısı Modelleri	446
A. Genel Mahkeme Sistemi: Amerikan Modeli	448

B. Özel Mahkeme Sistemi: Avrupa Modeli	452
IV. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Türleri	453
A. <i>A Priori</i> Denetim (Önleyici Denetim)	453
B. <i>A Posteriori</i> Denetim (Düzeltilici Denetim)	458
V. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Yolları	459
A. Soyut Norm Denetimi (İptal Davası)	459
B. Somut Norm Denetimi (İtiraz Yolu).....	460
C. Anayasa Yargısında Bireysel Başvuru (Anayasa Şikayeti).....	461
VI. Anayasa Mahkemelerinin Görev ve Yetkileri.....	462
A. Temel Görev ve Yetki: Bazı Normların Anayasaya Uygunluğunu Denetlemek	463
B. Anayasa Mahkemelerinin Ek Görev ve Yetkileri.....	463
VII. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Konusu: Anayasa Mahkemelerinin Denetimine Tabi Olan Norm ve İşlemler	463
A. Anayasa Değişiklikleri, Anayasa Mahkemeleri Tarafından Denetlenebilir mi?	464
B. Kanunlar	467
C. Milletlerarası Antlaşmalar	468
D. Kanun Hükmünde Kararnameler	468
E. Parlâmento İçtüzükleri	468
F. Parlâmento Kararları	469
G. Devlet Başkanı Kararları	469
H. İdari İşlemler	469
I. Federal Devletlerde Federe Devletlerin İşlemleri	470
VIII. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Ölçüsü: Anayasa Yargısında Ölçü Normlar Sorunu	470
A. Ölçü Norm Anayasadır	470
B. Anayasanın Göndermede Bulunduğu Normlar	471
C. “Ara Normlar” Ölçü Norm Olabilir mi?.....	472
IX. Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetiminin Kapsamı	472
A. Şekil Bakımından Denetim.....	473
B. Esas Bakımından Denetim.....	473
1. Sebep Unsuru.....474; 2. Amaç Unsuru.....474; 3. Konu Unsuru	474
X. Anayasa Mahkemelerinin Yargılama Usûlleri	479
A. Davanın Açılması	479
1. Dava Açma Yetkisi.....479; 2. Dava Açma Süresi.....480; 3. Dava Dilekçesi	480
B. Davanın Görüşülmesi.....	481
1. Görüşme İçin Hazırlık.....	481
2. Mahkemenin Toplanması.....	481
3. Görüşme (Müzakere), Oylama ve Karar Yetersayıları	482
C. Kararların Yazılması	483
D. Kararların Çeşitleri	484
1. Ret Kararı	485
2. İptal Kararı	485
E. Kararların Yayınlanması.....	485
F. Kararların Kesinleşmesi.....	485
XI. Anayasa Mahkemesi Kararlarının Yürürlüğe Girmesi ve Sonuçları.....	481
A. Anayasa Mahkemesi Kararlarının Yürürlüğe Girmesi (Kararların Zaman Bakımından Etkisi)	486
1. Geçmişe Etkili Olarak Yürürlüğe Girme	486
2. Geleceğe Etkili Olarak Yürürlüğe Girme	486
B. Anayasa Mahkemesi Kararlarının Sonuçları.....	487
1. Amerikan Modeli Anayasa Yargısında.....	487
2. Avrupa Modeli Anayasa Yargısında	488
XII. Anayasa Mahkemesi Kararlarının Bağlayıcılığı	489